

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

MECHANISM OF STATE REGULATION OF SOCIO-ECONOMIC PROCESSES IN UKRAINE

УДК 316.4+330.3:338.242.4

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct56-7>

Приймак В.І.

д.е.н., професор,
професор кафедри інформаційних систем у менеджменті
Львівський національний університет імені Івана Франка

Прийма С.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті
Львівський національний університет імені Івана Франка

Трач А.І.

аспірант кафедри інформаційних систем у менеджменті
Львівський національний університет імені Івана Франка

Pryimak Vasyl

Ivan Franko National University of Lviv

Pryima Svitlana

Ivan Franko National University of Lviv

Trach Andrii

Ivan Franko National University of Lviv

У статті обґрунтовано необхідність розроблення теоретичного підґрунтя державного регулювання соціально-економічних процесів ринкової економіки та розглянуто механізм цього регулювання. Розкрито суть терміна «механізм» стосовно державного регулювання певних процесів і поняття «механізм державного регулювання». Висвітлено авторське розуміння механізму державного регулювання соціально-економічних процесів як системи з певною компонентною структурою. Охарактеризовано стратегічну мету й основні завдання цього регулювання, детально розглянуто його суб'єкти та об'єкти. Наголошено, що соціально-економічні процеси регулює не лише держава, а й інші суб'єкти цього регулювання, яке відбувається не тільки на загальнодержавному, а й на регіональному рівні. Виокремлено основні та додаткові функції досліджуваного регулювання, а також форми, з використанням яких держава виконує ці функції. Подано принципи та методи цілеспрямованого впливу органів державної влади на соціально-економічні процеси.

Ключові слова: соціально-економічний процес, державне регулювання соціально-економічних процесів, механізм державного регулювання соціально-економічних процесів, суб'єкти державного регулювання соціально-економічних процесів, об'єкти державного регулювання соціально-економічних процесів.

В статті обоснована необхідність розробки теоретичної основи держав-

ственного регулирования социально-экономических процессов рыночной экономики и рассмотрен механизм этого регулирования. Раскрыта суть термина «механизм» относительно государственного регулирования определенных процессов и понятия «механизм государственного регулирования». Освещено авторское понимание механизма государственного регулирования социально-экономических процессов как системы с определенной компонентной структурой. Охарактеризованы стратегическая цель и основные задачи этого регулирования, подробно рассмотрены его субъекты и объекты. Отмечено, что социально-экономические процессы регулирует не только государство, но и другие субъекты этого регулирования, которое происходит не только на общегосударственном, но и на региональном уровне. Выделены основные и дополнительные функции исследуемого регулирования, а также формы, с использованием которых государство выполняет эти функции. Поданы принципы и методы целенаправленного воздействия органов государственной власти на социально-экономические процессы.

Ключевые слова: социально-экономические процессы, государственное регулирование социально-экономических процессов, механизм государственного регулирования социально-экономических процессов, субъекты государственного регулирования социально-экономических процессов, объекты государственного регулирования социально-экономических процессов.

The purpose of the article is to develop a mechanism for state regulation of socio-economic processes of a market economy, determine its structure and components for the purposeful influence of public authorities on these processes, taking into account the needs and interests of the economy and society. The article substantiates the need to develop a theoretical basis for state regulation of socio-economic processes of a market economy and considers the mechanism of this regulation. The essence of the concept of "mechanism" concerning state regulation of certain processes and "mechanism of state regulation" is revealed. The author's understanding of the mechanism of state regulation of socio-economic processes as a system with appropriate legal, regulatory, information-analytical, and organizational-institutional support, which has a certain structure, which includes goals and objectives, subjects and objects, principles, functions, forms, and methods of purposeful influence of public authorities on these processes taking into account the needs and interests of the economy and society. The article describes the strategic goal, and the main tasks of state regulation considers in detail its subjects and objects. It is emphasized that socio-economic processes are regulated not only by the state but also by other regulation subjects. Regulation takes place not only at the national but also at the regional level. The main and additional functions of the studied regulation are singled out and the forms by which the state performs these functions. The principles and methods of the purposeful influence of public authorities on socio-economic processes are presented. The components of the mechanism of state regulation of socio-economic processes as a certain system considered by us allow understanding this mechanism more deeply. For the first time, based on a review of literature sources on the researched issues, a conclusion is made about the lack of scientifically substantiated developments on the formation and functioning of the mechanism of state regulation of socio-economic processes and developed theoretical provisions of this mechanism. The results obtained in this article will be useful for public authorities in developing the socio-economic policy of the state.

Key words: socio-economic process, state regulation of socio-economic processes, the mechanism of state regulation of socio-economic processes, subjects of state regulation of socio-economic processes, objects of state regulation of socio-economic processes.

Постановка проблеми. Розвиток ринкової економіки в Україні зумовлює потребу її активного регулювання з боку держави. Як наголошують у своїх наукових публікаціях багато авторів, указане особливо характерне для країн із неусталеними ринковими відносинами, оскільки трансформаційні процеси збудують економіку країни, що автоматично веде до ускладнення соціальних проблем, зокрема до зростання рівня безробіття, зменшення доходів і погіршення добробуту

населення, неналежного соціального захисту малозабезпечених громадян і т. п.

Із висновків наукових досліджень випливає необхідність регулювання не лише економіки, а й соціальних процесів, що змушує державу в умовах обмеженого фінансування активізувати виконання її соціально-економічної політики, поліпшити соціальний захист потребуючих, удосконалити регулювання ринку праці тощо. Актуальними у зв'язку із цим є наукові дослідження соціально-економічних

процесів, що відбуваються в державі, зокрема розроблення механізму державного регулювання цих процесів для надання їм потрібної спрямованості, яка б відповідала меті цього регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Науковцями досліджувався механізм державного регулювання різноманітних процесів, зокрема механізм державного регулювання економіки, соціальних процесів, розвитку регіонів тощо. Вивченню цього механізму присвятили свої наукові праці такі дослідники, як: В. Бакуменко, Д. Безносенко, Є. Бондаренко, Л. Головка, Л. Дітківська, В. Князєв, О. Комяков, М. Корецький, О. Коротич, О. Кравченко, В. Кушнірюк, М. Латинін, В. Малиновський, О. Машков, Н. Мельтюхова, Н. Нижник, Р. Рудницька, Ю. Сурмін, Ю. Ульянов, В. Федорченко, О. Чечель, О. Чорна та ін. Зокрема, у підручнику [1], навчальному посібнику [2], науковій статті [3] та деяких інших публікаціях розглянуто механізм державного регулювання економіки. У монографії [4] і публікації [5] досліджуються процеси державного регулювання аграрної сфери, у наукових працях [6] і [7] – механізм державного регулювання відповідно інноваційної діяльності суб'єктів господарювання і стратегічного розвитку регіону.

Огляд указаних та інших літературних джерел із досліджуваної проблематики дає підстави зробити висновок про відсутність науково обґрунтованих напрацювань щодо формування та функціонування механізму державного регулювання соціально-економічних процесів, тому під час дослідження вказаних процесів бажано розробити теоретико-методологічне підґрунтя цього механізму.

Постановка завдання. Метою дослідження є розроблення механізму державного регулювання соціально-економічних процесів ринкової економіки, визначення його структури і складників для цілеспрямованого впливу органів державної влади на ці процеси з урахуванням потреб та інтересів економіки і суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Державне регулювання соціально-економічних процесів (ДРЕП) неможливе без наявності його теоретичного підґрунтя, яке включає, зокрема, розроблення механізму цього регулювання. Для опису запропонованих підходів до формування вказаного механізму потрібне розуміння самих понять «механізм», «механізм державного регулювання» і «механізм державного регулювання соціально-економічних процесів», тому спочатку коротко зупинимося на авторському розумінні цих понять.

Базовим елементом усіх цих понять є слово «механізм». У довідковій літературі є кілька визначень цього поняття. Зокрема, у Тлумачному словнику української мови А. Івченка це поняття окреслене у трьох аспектах: пристрій, який приводить машину або апарат у дію; внутрішня будова,

система чого-небудь; сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне, хімічне та інше явище [9, с. 237].

Науковці по-різному підходять до трактування цього поняття. Це залежить від розглядуваної предметної сфери. Наприклад, на думку Н. Харченка, механізмом є сукупність взаємозалежних і взаємодіючих частин або елементів за наявності, з одного боку, внутрішньої впорядкованості й узгодженості між ними, а з іншого – диференціації та відносної автономності. Тобто він підходить до цього поняття як до системи і вважає, що механізмом є система в дії, а не дія системи.

Дослідники соціальних і економічних процесів вивчали поняття «механізм», яке стосувалося державного управління чи державного регулювання різноманітних систем, явищ і процесів. В Економічному словнику це поняття трактується як «система, пристрій, що визначає порядок будь-якого виду діяльності» або ж «послідовність станів, процесів, що визначають собою будь-яку дію, явище» [9].

Щодо поняття «механізм державного регулювання», то більшість авторів своїми визначеннями розширює розуміння цього поняття. Зокрема, І. Розпутенко під цим поняттям розуміє «систему заходів, розроблених державою з урахуванням вимог та інтересів суб'єктів регулювання» [10, с. 26], О. Чорна, М. Кравченко – «сукупність форм, методів і заходів управління діяльністю» [6]. Указані визначення дуже короткі. Зрозуміло, що вони не можуть охопити всі боки цього поняття.

Деякі науковці подають більш розширені визначення досліджуваного поняття. Наприклад, В. Федорченко вважає, що механізм державного регулювання – це «система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має певну структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням» [11]. Інші науковці дають свої визначення цього поняття.

Аналіз усіх цих визначень указує на те, що більшість науковців підходить до цього механізму як до системи, яка характеризується сукупністю певних компонент і відповідною структурою, з чим ми цілком погоджуємося. Хоча О. Лукашов, аналізуючи досліджуване поняття, пропонує поділити підходи до його визначення на процесний, цільовий, функціональний, механістичний, системний і комплексний [7]. На нашу думку, така класифікація систематизує ці визначення та має право на існування. Хоча це не означає, що набір цих визначень не можна класифікувати по-іншому.

Як було сказано вище, наукові дослідження щодо формування та функціонування механізму державного регулювання соціально-економічних процесів у літературних джерелах відсутні.

Ураховуючи напрацювання науковців із цієї проблематики, можна визначити механізм державного регулювання соціально-економічних процесів як систему з відповідним правовим, нормативним, інформаційно-аналітичним та організаційно-інституційним забезпеченням, яка має певну структуру, складниками якої є цілі і завдання, суб'єкти й об'єкти, принципи, функції, форми та методи цілеспрямованого впливу органів державної влади на ці процеси з урахуванням потреб та інтересів економіки і суспільства.

Розглянемо більш детально компонентну структуру цього механізму. Сама процедура державного управління будь-якою системою, явищем чи процесом включає тих, хто регулює, і тих, ким регулюють, тобто суб'єктів і об'єктів регулювання. Як суб'єктів цього регулювання переважно розглядають лише державу. Хоча ця процедура набагато складніша. Наприклад, В. Шевчук і П. Рогожин під час розгляду питання державного регулювання економічних процесів наголошують, що суб'єктами цього регулювання є «носії, виразники та виконавці господарських інтересів, насамперед соціальні групи, що відрізняються одна від одної за такими ознаками: майном, доходами, видами діяльності, професіями, галузевими та регіональними інтересами. Це наймані працівники та власники підприємств, фермери та земельні власники, управлінці та акціонери, інвестори та ін. У кожній із цих груп є свої інтереси, зумовлені їхнім соціально-економічним становищем, а також належністю до того чи іншого регіону, виду діяльності» [12, с. 17].

Держава регулює соціально-економічні процеси не лише на загальнодержавному, а й на регіональному рівні. До основних суб'єктів на національному рівні відносяться Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, відомчі комітети, Національний банк України тощо, а регіональному та місцевому рівні – обласні і районні державні адміністрації, мерії, обласні, районні, селищні і сільські ради тощо.

Розглядаючи механізм ДРСЕП, до суб'єктів цього регулювання, окрім державних інституцій, потрібно також віднести асоціації громадян, різні об'єднання, спілки, зокрема об'єднання роботодавців і профспілки, громадські і політичні організації, корпорації, підприємства, колективи, фонди, політичні партії, соціальні спільноти та інститути, релігійні та благодійні організації тощо. Держава має переважаючий потенціал над іншими суб'єктами цього регулювання, які мають різний господарський і суспільний характер, реалізують соціально-економічну діяльність у різних сферах суспільного виробництва, можуть по-різному впливати на соціально-економічний розвиток.

Головними суб'єктами досліджуваного нами механізму є об'єднання роботодавців і профспілки. Держава регулює взаємовідносини між цими

суб'єктами регулювання з використанням моделі соціального партнерства за допомогою взаємних переговорів і консультацій, організації процедур примирення та посередництва в укладанні на взаємоузгоджених принципах колективних договорів. У процесі цих дій держава забезпечує виконання своїх потреб і є гарантом дотримання інтересів та прав роботодавців і найманих працівників.

Визначення об'єктів досліджуваного механізму є складним завданням. Наукові дослідження цього питання є фрагментарними і некомплексними. Найбільш укрупненими об'єктами цього механізму є економіка держави та її соціум. Якщо ж деталізувати, то серед об'єктів цього механізму слід назвати «сфери, галузі, регіони, а також ситуації, явища та умови соціально-економічного життя країни, де виникли або можуть виникати певні труднощі, проблеми, які не вирішуються автоматично, або ті, що вирішуються у віддаленому майбутньому, тоді як їх вирішення конче потрібне для нормального функціонування економіки та підтримання соціальної стабільності» [1, с. 20].

Щодо державного регулювання економічних процесів, то об'єктами цього регулювання є такі: «економічний (інвестиційний) цикл; секторна, галузева та регіональна структура господарства; умови нагромадження інвестиційного капіталу; зайнятість населення; грошовий обіг; платіжний баланс; ціни та умови конкуренції; підготовка та перепідготовка кадрів; довкілля; зовнішньоекономічні зв'язки» [1, с. 20], а також міжнародні інституції. Стосовно соціальних процесів «об'єктом соціальної політики є суспільство, його класи, соціальні спільноти, окремі особистості. Основним об'єктом соціальної політики є особистість, оскільки жодне завдання соціального розвитку не може бути здійснене, коли не будуть створені умови для самореалізації особистісного потенціалу людини» [13], а на думку У. Моторнюк, «об'єктом соціальної політики є суспільні, зокрема соціальні, відносини, процеси життєдіяльності соціуму, що безпосередньо чи опосередковано впливають на формування соціальної безпеки людини, задоволення нею власних соціальних потреб та інтересів, освоєння і творення соціальних цінностей» [14].

Окрім указаних, до об'єктів ДРСЕП слід віднести: життєдіяльність соціуму, соціальні відносини між людьми, демографію, ринок праці та інші ринки (капіталів, валюти, цінних паперів, товарів і послуг та ін.), трудові відносини, проблеми безробіття, тіньові процеси в економіці, науково-технічний прогрес, інноваційні та інфляційні процеси, оплату праці, доходи і соціальний захист населення, систему охорони здоров'я, освіти, науки та культури, житлово-комунальне господарство, кон'юнктуру тощо.

Держава регулює соціально-економічні процеси з використанням прямих і непрямих методів. Прямі

методи (економічні, адміністративні, правові) діють на функціонування об'єктів регулювання безпосередньо, а непрямі – опосередковано.

Щодо принципів ДРСЕП, то серед основних із них можна назвати такі: людиноцентризм; єдність соціальних і економічних процесів; соціальна справедливість; ефективність; науковість; адекватність; цілеспрямованість; погодження інтересів; комплексність; пріоритетність; системність; адаптацію; достатність; поступовість та етапність; оптимальне поєднання адміністративно-правових та економічних важелів; забезпечення єдності стратегічного та поточного державного регулювання; матеріально-фінансову збалансованість та ін.

Розвиток соціально-економічних процесів не може відбуватися хаотично в довільному напрямі. Він повинен бути спрямований на створення передумов для зростання економіки і підвищення рівня добробуту населення. Тому механізм державного регулювання цих процесів, згідно з принципом цілеспрямованості, має мати мету цього регулювання, а також завдання, без вирішення яких неможливі позитивні зрушення в економіці і підвищення якості життя українців.

На нашу думку, стратегічною метою ДРСЕП має бути забезпечення сталого економічного зростання та високого рівня конкурентоспроможності країни, належного матеріального становища громадян, стабільної життєдіяльності суспільства і соціальної справедливості, створення сприятливих умов для всебічного розвитку та самореалізації особистості, задоволення її соціальних потреб і інтересів, збереження та розвиток людського потенціалу, зміцнення економічної та соціальної безпеки людини, держави і суспільства.

Досягти вказаної мети неможливо без виконання певних завдань, основними з яких, на нашу думку, є: забезпечення стабільного прогресивного розвитку економіки; створення умов для професійного зростання працівників, досягнення раціональної, ефективної, продуктивної і повної зайнятості населення країни; сприяння формуванню та використанню соціального потенціалу кожної людини, її розвитку та вдосконалення як особистості; створення умов для поліпшення добробуту громадян, можливості реалізації здібностей, умінь та навичок кожної особи у її трудовій діяльності та ефективного використання вільного часу; забезпечення збалансованого розподілу доходів між підприємцями і найманими працівниками, справедливого перерозподілу їх для зниження рівня соціальної напруги в суспільстві; реформування й удосконалення системи соціального захисту, охорони здоров'я і пенсійного забезпечення; сприяння збалансованості попиту і пропозиції на ринку праці, зменшенню безробіття; створення умов для розвитку соціально-трудових відносин; приборкання інфляції і забезпечення стабільності цін на товари і послуги; сприяння

розвитку освіти, науки і культури; захист населення від зростання цін за допомогою періодичної індексації доходів; поліпшення криміногенної ситуації в країні; сприяння збалансованості імпорту та експорту товарів у зовнішній торгівлі країни; створення умов для впровадження інновацій, розширення виробництва та зростання конкурентоспроможності виробленої продукції на світовому і національному товарних ринках; раціоналізація природокористування і захист довкілля тощо.

Разом із вирішенням розглянутих завдань дієвість ДРСЕП забезпечується реалізацією відповідних функцій цього регулювання. Автори роботи [15] вважають, що за регулювання економічних процесів функції держави зводяться до трьох основних: законодавчої (державна розробляє систему економічних, соціальних та організаційно-господарських законів та постанов, які створюють певні правові засади ринкової економіки), стабілізуючої (підтримання рівня зайнятості та цінової рівноваги, стимулювання економічного зростання) і розподільчої (стосується перерозподілу доходів та ефективного розміщення ресурсів у ринковій економіці).

Окрім основних функцій, на їхню думку, «доцільним є розглянути додаткові функції – напрями впливу держави на економічні процеси: визначення цілей та пріоритетів макроекономічного розвитку – держава формує стратегічні цілі розвитку економіки, визначає потрібні ресурси, їх ефективність, а також соціальні, економічні наслідки цих дій; реалізація соціальних цінностей – держава контролює реалізацію постанов щодо мінімальної заробітної плати, виконання законів про соціальне забезпечення, встановлення мінімальної та максимальної меж цін; регулювання економічної діяльності, спрямоване на вирівнювання сукупного попиту та сукупної пропозиції; регулювання зовнішньоекономічних відносин і валютного ринку шляхом регулювання платіжного балансу через вплив на зовнішню торгівлю й вивезення капіталу; фінансування фундаментальних досліджень у галузі суспільних і технічних наук за рахунок бюджетних платежів та кредитів; організація інвестиційної діяльності, сприяння утворенню інвестиційного ринку та фондових бірж; фінансування заходів соціальної та культурної політики; захист особи, підприємництва, інтересів держави, майнових та інших прав громадян» [15].

Досліджуючи вказану проблематику, Р. Масгрейв виділяє три основні функції держави: алокаційну, дистрибутивну і стабілізуючу. Алокаційна функція стосується прямих адміністративних розпоряджень. Виконання цієї функції включає пряме фінансування з бюджету, встановлення податків, субсидій і т. ін. Дистрибутивна функція вказує на те, що в ринковій економіці держава повинна дбати про незахищені верстви

населення і надавати їм допомогу. Щодо стабілізаційної функції, то вона передбачає заходи з поліпшення використання виробничих ресурсів, забезпечення прийняттого рівня зайнятості та цін [16].

Опрацювання вказаних та інших наукових публікацій із державного регулювання соціальних і економічних процесів дало змогу виокремити такі основні функції ДРСЕП:

– цільова функція полягає у визначенні цілей, пріоритетів та основних напрямів розвитку соціально-економічних процесів;

– захисна чи соціальна функція полягає у гарантуванні соціально-економічної безпеки людини, забезпеченні її соціального захисту, соціальних гарантій, стандартів і нормативів, перерозподілі доходів, збереженні довкілля та створенні суспільних благ;

– стимулююча функція, суть якої зводиться до формування регуляторів, здатних ефективно впливати на діяльність господарських суб'єктів і спрямовувати соціально-економічні процеси у бажаному для суспільства напрямі, створення системи заохочень до соціально-економічної активності, ініціативи та ефективного використання людського потенціалу;

– нормативна функція – це встановлення державою за допомогою законодавчих актів певних «правил гри» для суб'єктів економіки;

– інтегративна, або об'єднавча, функція полягає у забезпеченні суспільної злагоди, запобіганні бідності та розшаруванню суспільства за майновою ознакою, його фрагментації на соціально ізольовані верстви та групи;

– коригуюча функція – коригування розподілу ресурсів в економіці з метою розвитку прогресивних соціально-економічних процесів, усунення негативних зовнішніх ефектів тощо;

– інвестиційна функція, суть якої зводиться до розвитку соціальної інфраструктури, забезпечення доступності освіти, охорони здоров'я, надбавь духовно-культурної сфери для підвищення в майбутньому рівня добробуту населення;

– контролююча функція полягає у наявності відповідного механізму зворотного зв'язку, за допомогою якого держава забезпечує нагляд і контроль над виконанням певних установлених «правил гри» (законів, адміністративних рішень, правових і моральних норм, економічних, екологічних і соціальних стандартів), порушення яких завдає шкоди функціонуванню всієї соціально-економічної системи [2; 3; 11; 14].

Окрім цих основних функцій у процесі регулювання соціально-економічних процесів держава використовує деякі інші функції, про які згадувалося вище.

Указані функції держава виконує з використанням різних форм державного регулювання соціально-економічних процесів, основними з яких є: «комплексне (індикативне) планування

економічного та соціального розвитку; прогнозування розвитку соціально-економічних процесів у державі; реалізація національних та цільових комплексних програм; керування господарською діяльністю державних підприємств; бюджетно-податкова, грошово-кредитна та амортизаційна політика; система соціального захисту населення. Необхідність і межі використання форм державного регулювання в господарській діяльності визначаються конкретними умовами та цілями соціально-економічного розвитку країни» [17, с. 17].

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, огляд наукових публікацій показав відсутність літературних джерел із науково обґрунтованими напрацюваннями щодо формування та функціонування механізму державного регулювання соціально-економічних процесів. У роботі розроблено теоретичне підґрунтя державного регулювання соціально-економічних процесів ринкової економіки та розглянуто механізм цього регулювання, під яким розуміється система з відповідним правовим, нормативним, інформаційно-аналітичним та організаційно-інституційним забезпеченням, що має певну структуру, складниками якої є цілі і завдання, суб'єкти й об'єкти, принципи, функції, форми та методи цілеспрямованого впливу органів державної влади на ці процеси. Отримані в даній статті результати будуть корисні для органів державної влади під час вироблення соціально-економічної політики держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державне регулювання економіки : підручник / І. Михасюк та ін. Львів : Львівський нац. ун-т ім. І. Франка ; Київ : Атіка, Ельга-Н, 2000. 592 с.
2. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 213 с.
3. Чечель О.М. Принципи та механізм державного регулювання економіки. *Демократичне врядування*. 2014. Вип. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_8.
4. Корецький М.Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці : монографія. Київ : УАДУ, 2002. 260 с.
5. Латинін М.А. Теоретичні підходи щодо визначення механізму державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки України. *Державне управління: теорія та практика*. 2005. № 2. URL: <http://www.academy.kiev.ua/ej2/txts/galuz/05lmaseu.pdf>
6. Чорна О.М., Кравченко М.А. Механізм державного регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/...2/14.pdf
7. Лукашов О.О. Механізм державного регулювання стратегічного розвитку регіону. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 2(33). С. 75–83.

8. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. Харків : Фоліо. 2001. 540 с.

9. Економічний словник / авт.-уклад. Й.С. Завадський. Київ : Кондор, 2006. 355 с.

10. Розпутенко І.В. Державна політика України в контексті гео економічних змін. *Науково-інформаційний вісник з державного управління*. 2009. № 2. С. 25–29.

11. Політична економія : підручник / В.Г. Федоренко та ін. Київ : Алерта, 2008. 487 с.

12. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. Київ : Генеза, 1997. 84 с.

13. Добрева Н.Ф., Борщук Є.М., Корецька Т.К. Концептуальні основи формування соціальної політики в сучасних умовах функціонування економічної системи України. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44(2). С. 73–79.

14. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. С. 23–26.

15. Третяк Г.С., Бліщук К.М. Державне регулювання економіки та економічна політика : навчальний посібник. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

16. Musgrave, R. *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy*. McGraw-Hill, 1959. 628 p.

17. Томарева-Патлахова В.В. Пріоритетні напрями регулювання соціально-економічного розвитку України та її регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 6. С. 38–43.

REFERENCES:

1. Mykhasiuk I., Melnyk A., Krupka M., Zaloha Z. (2000) *Derzhavne rehulivannia ekonomiky* [State regulation of Economy]. Lviv: Lvivskiy nats. un-t im. I. Franka; Kyiv: Atika, Elha-N. (in Ukrainian)

2. Didkivska L.I., Holovko L.S. (2006) *Derzhavne rehulivannia ekonomiky* [State regulation of Economy]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)

3. Chechel O.M. (2014) *Pryntsypy ta mekhanizm derzhavnogo rehulivannia ekonomiky* [Principles and mechanism of state regulation of the economy]. *Demokratychnе vriaduvannia*, vol. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_8

4. Koretskyi M.Kh. (2002) *Derzhavne rehulivannia ahrarnoi sfery u rynkovii ekonomitsi* [State regulation of the agricultural sector in a market economy]. Kyiv: Vydavnytstvo UADU. (in Ukrainian)

5. Latynin M.A. (2005) *Teoretychni pidkhody shchodo vyznachennia mekhanizmu derzhavnogo rehulivannia rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy* [Theoretical approaches to determining the mechanism of state regulation of the agricultural sector

of the Ukrainian economy]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, no. 2. URL: <http://www.academy.kiev.ua/ej2/txts/galuz/05lmaseu.pdf>

6. Chorna O.M., Kravchenko M.A. (2011) *Mekhanizm derzhavnogo rehulivannia innovatsiinoi diialnosti subiektiv hospodariuvannia v Ukraini* [The mechanism of state regulation of innovation activity of business entities in Ukraine]. *Finansy, banky, investytsii*, no. 2. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/...2/14.pdf

7. Lukashov O.O. (2017) *Mekhanizm derzhavnogo rehulivannia stratehichnoho rozvytku rehionu* [Mechanism of state regulation of strategic development of the region]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia*, vol. 2(33), pp. 75–83.

8. Ivchenko A.O. (2001) *Tlumachnyi slovnyk ukr. movy* [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Kharkiv: Folio. (in Ukrainian)

9. Zavadskiy Y.S. (2006) *Ekonomichniy slovnyk* [Economic dictionary]. Kyiv: Kondor. (in Ukrainian)

10. Rozputenko I.V. (2009) *Derzhavna polityka Ukrainy v konteksti heoekonomichnykh zmin* [State policy of Ukraine in the context of geoeconomic changes]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk z derzhavnogo upravlinnia*, no. 2, pp. 25–29.

11. Fedorenko V.H., Didenko O.M., Ruzhenskyi M.M., Itkin O.F. (2008) *Politychna ekonomiiia* [The political economy]. Kyiv: Alerta. (in Ukrainian)

12. Shevchuk V.Ya., Rohozhyn P.S. (1997) *Osnovy investytsiinoi diialnosti* [Basics of investment activity]. Kyiv: Henezha. (in Ukrainian)

13. Dobrieva N.F., Borshchuk Ye.M., Koretska T.K. (2015) *Kontseptualni osnovy formuvannia sotsialnoi polityky v suchasnykh umovakh funktsionuvannia ekonomichnoi systemy Ukrainy* [Conceptual bases of formation of social policy in modern conditions of functioning of economic system of Ukraine]. *Efektivnist derzhavnogo upravlinnia*, vol. 44(2), pp. 73–79.

14. Motorniuk U.I. (2016) *Sotsialna polityka yak neobkhidna umova funktsionuvannia sotsialnoi derzhavy* [Social policy as a necessary condition for the functioning of the welfare state]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12, pp. 23–26.

15. Tretiak H.S., Blishchuk K.M. (2011) *Derzhavne rehulivannia ekonomiky ta ekonomichna polityka* [State regulation of the economy and economic policy]. Lviv: LRIDU NADU. (in Ukrainian)

16. Musgrave R. (1959) *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy*. McGraw-Hill.

17. Tomareva-Patlahova V.V. (2016) *Prorytetni napriamy rehulivannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv* [Priority areas of regulation of socio-economic development of Ukraine and its regions]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 6, pp. 38–43.